Број 64. У Новом Саду, у уторак 21. марта 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Успех према Румунима.

Из Вршца добијамо допис, који нам јавља, да је према румунској најезди, постигнут леп успех. Докле се писало по новинама о збору панчевачком, кога Панчевци никад не сазваше, док су неки осујетили чак и у епархијској скупштини разговор о томе, док је саборски одбор ћутао, дотле је епископ Змејановић чинио кораке, који беху крунисани лепим успехом.

Ми ћемо о том говорити опширније. Опасност није још са свим отклоњена, јер се Румуни спремају, да подигну парнице гледе манастира наших. За данас бележимо само први успех у тој ствари и дајемо реч нашем дописнику.

* * *

Вршац, 19. марта.

Позната је тактика Румуна, по којој они упадну у по коју парохију српску на тај начин, да прво изашљу у ту парохију свога свештеника, а тај свештеник пошто се у српску парохију увукао, почне агитирати свим дозвољеним и недозвољеним средствима, свакојаким примамљивим обећањима све донде, докле год не скупи и попише толико душа, колико је потребно, да се хијерархијско деобна парница може отпочети.

Сви протести вршачког епископа подигнути против таквога поступка код компетентних румунских црквених власти не помогоше. Епископ Змејановић протестовао је најенергичније против тога начина и означио је поступак румунских црквених власти као антиканоничан. Но, Румуни се на све ово и не осврташе. По овоме рецепту своме увукоше се у Омољицу. Добрицу, Панчево, Белобрешку, те покушаше срећу и у Сефкерину.

Лане у мају, кад беше епархијска скупштина вршачке епархије, епископ Змејановић је изнео ту ствар пред скупштину и тражио, да се посаветују о даљем поступку. На то је Паја Јовановић изјавио, да је то опширна ствар, сад нема времена и додао подсмешљиво, да то чланови епархијске скупштине остављају г епископу, да учини потребне кораке. Тада се епископ Змејановић обратио образложеном представком на министра богочасти и јавне наставе и затражио је заштиту за своју епархију и своје црквене општине. У својој представци истакао је епископ Змејановић, да је поступак Румуна антиканоничан и протузаконит, а особито, да се тај поступак противи наређењима конвенције склопљене између српских и румунских делегата год. 1871 која је конвенција добила највишу потврду Његовог Величанства, те има за обе цркве законску моћ.

Обзиром на XI. тачку те конвенције, која дословно гласи овако: „Одмах после довршене деобе добија свака странка свога свештеника“ и обзиром на XII. тачку која гласи: „Свака странка сачињава после обављене хијерархијске деобе засебну црквену општину“ из којих се наређења јасно види, да не може иступајућа странка једнострано и не сачекавши судски изречену деобу, образовати црквену општину и поставити себи свештеника пре него што је хијерархијска деоба извршена, тражио је епископ Змејановић, да министар изрече, да је досадања пракса Румуна незаконита, те да упути румунску хијерархију, да се има строго придржавати горњих наређења конвенције од год. 1871.

Овде примећујемо, да су особито код жупанијских власти, Румуни успели били да докажу, да се њима већ обзиром на закон о слободи вероисповести зак. чл. 43. од год. 1895. неможе забранити оснивање црквених општина, што пак не стоји, јер 6. §. истога закона изрично наређује: да у погледу српске и румунске цркве имају и надаље важност они законски прописи, који су и пре тога постојали, према чему не могу и не смеју изгубити из вида установе конвенције од год. 1871. која има за обе цркве законску моћ

Епископ Змејановић известио је у седници од јануара месеца о. г. своју конзисторију о свему, што је президијално у тој велеважној ствари учинио, и позвао је конзисторију, да његово президијално расположење на знање узме, и да и конзисторија поднесе министру богочасти и јавне наставе из своје седнице образложену представку и жалбу против румунског насилног и проту-законитог поступка, што је конзисторија епархије вршачке и учинила, тражећи од министра енергичне мере.

На ове представке и жалбе донео је министар богочасти своју одлуку, која је од превелике важности по целу будућност овостране српске цркве. Министар је изрекао, да је незаконит поступак Румуна, јер се противи 11. и 12 тачци конвенције од год. 1871., позвао је румунске епископе, да се имају тих наређења строго придржавати, да не признаје устројење румунских црквених општина и постављање румунских свештеника пре окончане хијерархијско деобне парнице, из чега следи, да румунске црквене власти имаду све експониране свештенике опозвати, и разрешити до сада незаконито устројене црквене општине румунске.

Политички преглед.

О раду одбора угарског земаљског сабора, што се тиче ствари правде. Овај одбор је имао своју седницу у прошли петак. Међу осталим стварима одлучено је, да се препоручи сабору, да даде пуномоћ клушком државном одветнику, да тужи једног Влаха из Марош-Торде, што је овај једном, кад је био пијан, увредљивим изразима напао на угарски земаљски сабор. Члан Полоњи беше против тога, јер је Влах био пијан. Али Силађи, Ђери и Фабињи надговорише Полоњија и већином гласова би одлучено, како је напред наведено. Затим је одлучено, да се препоручи сабору на усвојење погодба међу Аустро-Угарском и Немачком, што се тиче узајамног заштићавања права аутора у погледу на књижевне, уметничке и сликарске ствари.

Победа Француза. Француски војни министар известио је у министарском савету, да је француска војска заузела Ингар (Алгир). Ингар је заузет жестоким бомбардовањем и после очајне борбе непријатељеве. У непријатеља је шест стотина мртвих и око стотине рањених. Многе рањенике је однео са собом. Осим тога заробљено је преко 1150 момака. Заробљен је и ингарски управник. Французи су имали 9 мртвих и 38 рањених. Међу овима 2 часника. Војни министар је упутио ђенерала Гризоа, да војсци изрази признање.

Холандија и конференција о миру. У прошли петак беше у Хагу на дневну

ПОДЛИСТАК.

СИРОТА МАРИЈА.

Француски написао Морис Монтегут.

Сирота Марија беше слепа, али и блага и скромна девојка од 18 година. Она се слепа родила. У својој вечитој ноћи, није ни појма имала о лепоти природе, сунцу, месецу, бојама, светлости и животу.

У породици звали су је: »сирота Марија«. Имала је браћу и сестре са здравим очима и бујним животом, који су је, због њезине слабости и нежности, увек остављали саму, кад су се играли. Сирота Марија не знађаше и не разумеваше ништа о њиховој игри и шали.

Кад је израсла и постала »девојка на удају«, постала је тужна и жалосна. Све више и више затварала се у своју самоћну и мрачну собицу и ретко је што говорила. Више часова проводила је усамљена у наслоњачи, задубљена у мисли. По неки пут би узданула и рекла: за што сам на свету? Али њезино питање остајало је без одговора.

Дошло је време, да јој се сестре удају и да са својим мужеви а оставе очинску кућу. При њиховим свадбама није суделовала сирота Марија, било је, као да је и нема на свету. За сестрама разишла су се и браћа, неки у војску, а неки у трговину. Та свет им је отворен био са свима примамљивим дражима. Само је сирота Марија остала са својим старим родитељима у кући, који су се морали бринути за насушни хлеб.

Сирота Марија очајавала је све више и више и живела је у мисли на будућност. Младост њезина ишчезавала је, а родитељи се примицаху из дана у дан све ближе гробу и тада, тада ће сирота Марија остати сама на томе свету, без вида а и од света остављена.

Из дана у дан бивала је жалоснија, свесна и дозрела девојка од 18 година.

Једнога дана допреше јој до ушију два непозната гласа. На скоро је мати обавести о свему и рече јој:

Драго дете, устани и весели се неочекиваној срећи. У иркос твојој несрећи, од које трпиш и испашташ и која је хтела да за навек останеш у самоћи — дошла су два великодушна човека, два поштењаковића, да те избаве из те самоће. Као што су и за твоје сестрице, тако су и ови дошли, да моле за твоју руку, јер те љубе, и то двојица на једанпут. Остаје ти да бираш. Слушај: Један се зове Јован, 25 година је стар, леп, а стања је доброг, који је тебе достојан. Уважен младић и поноси се, што ће му због тебе завидети. Други је прилично стар, биће му око 40 година. Он има такође добра својства а и осигуран положај. Он нема младалачких сањарија, али тим више има искуства из живота. Он се зове Милан. — Обојица имају једину жељу: да неправду судбине исправе и да ти пруже сигурну руку, која ће те у животу водити срећи твојој. Они ће скоро опет доћи. Ти ћеш их озбиљно саслушати и ономе руку дати, кога срце одабере. Обојица су племенити и када теби остављам избор, уверена сам, да не ће бити рђав.

Дршћући у срцу очекивала је сирота Марија своје просиоце.

Прво дође Јован. По урођености својој узе столицу и седе тик уз њу Ухвати је за бледу руку и рече: »Сирота Марија!« Како ме вређа то име. Ја сам науман да га преокренем. Ако ти хоћеш и са твојим пристанком, наскоро ћеш се назвати: »Сретна Марија«. Ја те љубим. Ти не познајеш драга Марија огледало, тога најближег поузданика женског, дакле не можеш ни знати: како си лепа и љупка; како су искрене твоје очи окружене свиленим трепавицама. Ја те љубим, као што може да љуби срце човечје. Ако ме изабереш и твоју нежну руку положиш на моје снажно раме, ја ћу ти бити вођа у животу. Ја ћу ти причати о доброти светској, која ти је тако страна и непозната. Причаћу ти о ведроме

реду у комори законски предлог, по коме се усваја установљење посредничког суда, који је утаначен на хагској конференцији. Радикални посланици беху против предлога. Познији догађаји, веле, противе се овој установи! Усвајањем предлога би се ћутећки признао суверенитет Енглеске над двема републикама у јужној Африци. Више посланика траже, да се расправљање предлога одгоди, до завршетка рата. Министар спољних послова противи се томе, јер је он обећао другим силама, да ће похитати са ректификацијом овог уговора. Неће да прими на себе одговорност за оне тешкоће, које би могле наступити, ако би се ова ствар одгодила.

Рат између Енглеске и Транзвала.

У петак сахраниште тело генерала Жура. На неколико минути пре смрти изрече ово: Та само да нас било је мало више, ја бих показао Енглезима шта су Бури. Али морао сам јако штедети сваког војника, јер не имадох откуда да његово место попуним. Било је случајева, где сам сигурно могао напасти непријатеља и потући га до ноге, али та би ме победа стала већих жртава, а то нисам смео учинити. Ја сам се уздао, да ћу са мало жртава победити непријатеља и очувати слободу своје домовине". А пре него што ће издануги, последње му речи беху: „Уздајте се, ваш је успех. Борите се, ви ће те победити"

И седи Кригер рече над телом Жуберовим, да ће победити, па макар рат трајао три месеца или три године. А председник Стејин такођер рече, да Бури нису изгубили битку, већ да ће победити, ако сложно истрају у борби.

Кригер је без сумње већ отишао у логор бурски, да као наследник Жуберов управља даљим ратовањем.

Лорд Робертс је јавио у Лондон о свом новом успеху, који се у томе састоји, што је потиснуо Буре са некојих висова, који су они посели били близу Блемфонтена. Као што сам Робертс вели ово је било врло потребно да учини због Бура, који се само. привидно покорише Тај свој успех је Роберте врло скупо платио и пре се може то назвати поразом нежели победом енглеском. Да би нашим читаоцима потпуно јасно било ево у чему је ствар.

Као што је познато главна сила Бура налази се у Кроштату. Сеоце Брандфорд лежи 92 енглеске миље северно од Кроштата, дакле према Блемфонтену. У том сеоцету остало је само једно мало одељење Бура. И тек један део његов пошао је био напред и заузео висове у близини Каре Сидинга. Ти висови су само 25 миља удаљени од Блемфонтена. По себи се разуме, да је ово блиско борављење ма и једне четице бурске војске по Енглезе врло непријатно било. И да би ту четицу војника растерао, Робертс је нашао за добро да против ње изашље читаву војску. Цела дивизија са 8 батаљона и две коњичке бригаде, а то је ни мање ни више већ 6 регименте под Френшом и једно одељење коњичке бригаде под Легалијем. Па и овој војсци од 8000 војника, пошло је тек после два крвава сукоба за руком, да приморају шаку Бура да се повуче. У првом судару пала су 2 енглеска официра и 19 војника, а рањено је 11 официра. У другом судару погинуло је 159 енглеских војника. Колико је енглеских официра и војника рањено, о томе се у извештају и не спомиње А што је најглавније, та читава енглеска војска није могла да разбије напријатеља. јер се овај повукао у најбољем реду, не оставивши ниједног рањеника, ни једног мртвог, ако их је и имао, па чак ни једне пушке. Борба код Каре Сидинга сведочи јасно, да дух Бура није сломијен, а силни губитци којим су Енглези постигли, да сузбију четицу Бура сведоче да је овај успех врло скупо плаћен и да је ово Пирова победа. По новијим вестима енглеским борило се свега 2—3000 Бура, но биће да их је још много мање било. И ма да је енглеска кавалерија опколела оба крила бурска они су се ипак у најбољем реду повукли, мртве и рањене собом однели Енглески извештаји јављају још, како су Бури на један вис сместили један топ, који је са највећим успехом тукао Енглезе. Још јављају енглеске вести, да су Бури послали из Кроштата 6000 људи, да појачају положај код Брандфорта. Многи фармери, који су били већ положили оружје, напустили су своје породице и ступили у бурску војску.

Из Баркливеста јављају, да се Бури тамо још непрестано живо крећу. Ударили су логор код Бетсапа. А тако исто у близини код Виндсторма и Колингбрешког фарма. Једно одељење од 200 Бура отишло је у Купмансфонтен.

Из Мазеру-а јављају, да је појачана она бурска војска, која је посела Платберг. — Влада у Базутској искупила је преко 1000 раденика за војну власт у Блемфонтену. Но енглески резидент у Базутској неда раденицима да се крену. до год им прети опасност, да допадну међу обе ратујуће војске.

Кригер је издао декрет, по коме установљава највиши ратни савет, овоме припадају ђенерали Бота, Шалк Бургер и Еразмус, и француски пуковник гроф Вилебој Мерељ. Кригер је отпутовао у кроштатски логор.

На реци Валу код Варентона бије се код моста већ 14 дана бој и Енглези у пркос томе нису могли до сада да извојују прелаз. Робертс је сигурно због тога и позвао натраг чете Метијенове из Баркливестског округа да их ту употреби или може бити да их пошље против Бура, који се од Јакобсдала примичу.

Оливијер не само што се сретно провукао између три непријатељске војске, већ је и потукао војску Гатакрину, а сада се налази ван сваке опасности у Смалдаби, у варошици, која лежи на жељезничкој прузи између Преторије и Блемфонтена.

Књижевно веће српске академске омладине у Петрограду.

Петроград, 8 марта.

У недељу 5. марта, српска академска омладина у Петрограду, приредила је литературно веће у част стољетија од дана рођења словинскога песника Ф. Прешерна. У 8 сахати у веће у просторијама словенскога добротворнога друштва почели су се скупљати претставници свију словенских народности, које у Петрограду живе. Седницу је отворио председник срп. академске омладине г. М. Ивковић, медецинар. У својој веома интересној бесједи објаснио је гостима значај светковине, и дотакао се узајамног литературног покрета и прогреса међу словенским песницима (руским, српским, ческим, пољски и, словинским и т д.) у опште. За Ивковићем је говорио г. В. В. Комаров о словенском јединству и узајамности. Реч г Комарова изазвала је све-опште одобрење слушалаца, који су га неколико пути аплаудирањем прекидали. После г. Комарова говорио је о Прешерну, на руском језику г. Илински, председник руских младих словенофила, које је такође изазвало велико задовољство код слушаоца. На српском језику говорио је о Прешерну г. Л. Пиштелић, студент универзитета, а на чешком потпредседник ческе колоније овдашње. На словинском језику говорио је г. Шмитек уметник.

На овом свечаном скупу, српска академска омладина није заборавила и српскога књижевника-историка покојног архимандрита Никифора Дучића. О покојном Дучићу говорио је на руском језику г Јанко Спасојевић, кандидат москов. академије и служалац права на петроградском универзитету. Спасојевић је у своме говору изнео рад и заслуге пок. Дучића, како на историјско-књижевном, тако и на ратном попришту.

На послетку је казао веома значајну реч г. А. В. Васиљев, познати руски литератор и државник, о значају ове свечаности. Није г. Васиљев заборавио и заслужнога српскога научењака и војсковођу пок. Дучића, којег је он лично познавао. Васиљев је дуго говорио о пок. Дучићу и његовом учешћу у рату за ослобобођење 1875 —1878. г., а такође и о његовим литературно-историјским радовима. Реч г. Васиљева је завршена једнодушним одобрењем гостију и дугим аплаудирањем. После речи г. Васиљева отпочеле су се песме и декламације на свима словенским језицима. Декламовала је позната ческа артистка Преображенска на ческом језику. За њено изврсно декламовање добила је општу захвалност од свију посети-

---

небу и његовим бојама, о животу и раду на земљи и то све тако трпељиво и прегледно, да ћеш и ти наскоро моћи све видети кроз моје очи, као и друге жене Па кад се сунце почне клонити западу и цео хоризонт осветли као у једном пламу, ја ћу ти описати истинито разнолике боје до најмање ситнице, да их се и ти науживаш као и сам што у њима уживам

— Ах, сунце! рече жалосно Марија. Једна суза заблиста јој на лицу.

Младић, који беше усхићен својим говором и не виде сузе, па настави: Ја ћу ти журбу и вреву варошку описивати, разнолике фабрике са њиховим хиљадама радника; ја ћу ти изнети живу слику промета у пристаништима, у коме су усидрене многе лађе, и како се на таласима љуљушкају. Сав живот људски, који ти беше до сада непознат, сазнаћеш од мене.

— Ах! живот! промуца слепа, а сузе јој се котрљаху низ лице.

— Ти ћеш у свему учествовати, о чему до сада ниси знала. Моје ће очи бити твоје; моја душа твоја и наша два срца стопиће се у једно.

Сирота Марија плакала је; она не одговори ништа. Јован се удали, изненађен таким предусретајем.

Другога дана дошао је Милан. Он је није хватао за руку. Стајао је. Говорио је тихо, одмерено и савесно. Он јој рече:

— Госпођице, то што ви као страшну и велику несрећу замишљате. То је ваша срећа. Ви не видите свет и његов живот; али верујте ми, кад би га могли изближе посмотрити, увидели би, да је често гадан и жалостан. Он нам свакога часа доприноси више бола, но радости Рекли су вам, да вас љубим. Ако ми руку пружите и изаберете ме за свога вернога друга и сапутника, никада вам не ћу говорити о свету. Свет пек остане какав је: ни у ком случају нема вредности за две душе у једну спојене и које се у осећајима споразумевају и слажу. Часови, које ће говор срца да испуњава, никада не ће бити кратки. Рекли су вам, да већ нисам млад. У мом је животу било разних промена. Био сам вам што но реч: »и на ситу и на решету«. Ја познајем тај свет и његов живот из корена. Уз вас ћу бити сретан и миран, бацајући светску бригу у засенак. Заборавићу шта сам видео и доживео. Живећу само за вас и с вама ћу разговарати. Ви не знате ни о чем, и зато сте сретни. Наука је горка и очајна Они људи који много знају, много и пате и често су најнесрећнији на свету. Густу копрену, која вам све то застире, не ћу подизати. Ви ћете мој живот са вашим присуством испунити срећом и блаженством; ви ћете бити једина радост моја, кога неизмерна љубав ваша привлачи. Говорили су вам може бити о доброти природе, која покреће животе људске. Све су вам то описивали живом бојом и речи, али нису имали право. Према једном лепом и сунчаном јутру, постоји стотину кишних и мрачних дана. Грми и сева, снег пада, ветар брије, природа бесни, а човек трпи и тужи се. Шта је тај човечји живот? Свуда налазимо гадне и одвратне ствари; неправду, срдбу, освету, оскудицу, несрећу и преступе.

Ви о свему не знате ништа. Са мном у вези ни за шта не ћете знат . Ваша осамљеност усрећиће ме, као јединога, кога ће ваша љубав опојити. Ја ћу само за вас на свету бити, као што ћете и ви само за мене живети. И ако се мало будемо љубили и међусобно поштовали, ах, како ће бити оне срећне ноћи, које нас са твојом тамом изједначују? Управо на те часове рачунам највише.

Тако је говорио Милан, који је свет познавао и осећао само са његове зле стране.

Марија је оборила главу и мислила дуго и дуго . . . али се и смешила у својим мислима. Милан је био онај, коме је она пружила своју бледу руку.

Златни Праг.

Слободно превео: Никола Симић.

лаца. — Интересно, што овдашња бугарска колонија није присуствовала овој опште-славјанској свечаности. Зар за то, што је она приређена по иницијативи српске академске омладине!?

Весеље је трајало до иза поноћи.

Петрограђанин.

Годишњи извештај

срп. друштва „Виле“ у Женеви за 1899. год.

Сматрали смо за своју пријатну дужност предати јавности овај извештај, држећи да ће сваког пријатеља друштва интересовати рад и покрет у »Вили« у прошлој години.

У опште је мали број српских младића, који амо долазе из свију крајева Српства, већином ради свога школовања. Сваки је такав омладинац брзо ступао у братску му средину да као њен активан члан, припомогне јачању и раввитку драгог нам друштва »Виле«. Са задовољством констатујемо, да ово српско удружење ради стално од 1. јула 1888 г. под именом »Српска читаоница у Женеви« а као и »Вила« од 23. августа 1892. г.

Друштво је имало у пр. години 12 редовних и 1 ванредни састанак, објављујући их на засебним листама у свом стану и на универзитету.

На редовним састанцима била су претресана питања дневног реда и саслушавани радови редовних чланова:

1.) О интервенцији, од А. Поп-Христића;

2.) О изворима топлоте, од М. Стојиљковића;

3.) Из моје биљежнице, од А. Матоша;

4.) Општи појам о праву и његова подела, од Ј. Антића;

5.) Баладе Ј. Дучића;

6.) Механизам смрти произведене електричном струјом, од М. Стојиљковића.

7.) Увод у материјалистичко појимање историје, од Д. Т Владисављевића;

8.) Бадњевече у Срба, од П. Контића;

Приликом освећења бисте Карла Фогта знаменитог универз. професора зоологије, председника »Виле« заменио је један члан друштва.

О Видову дну друштво је честитало телеграф. путем педесетогодишњу прославу своме омиљеном песнику Змају Ј. Јовановићу.

Први варедни друштвени састанак био је о Бадњем вечеру пр. год. које је проведено у пријатној забави, уз бадњевске приче, приказане једним чланом, и у гостовању неколико омладинаца из франц. универз. друштва.

Српско друштво »Вила« има свој пространи подесан стан, у коме су смештене друштвена читаоница и књижница. Оно броји у својој књижници 524 дела, већим делом на српском језику. Читаоници су шиљали из разних крајева Српства 10 угледних часописа, 6 илустрованих и 18 политичких листова.

Друштво је добијало бесплатно ове листове: Будућност, Глас Црногорца, Голуб, Дубровник, Источник, Луча, Наше Доба, Нови васпитач, Прави Далматинац Просветни Гласник, Просвјета, Оногошт, Српске Новине, Српски Глас, Стрељачки Гласник, Слобода (американска) Учитељ, Учитељски весник, Цариградски Гласник; с плаћеном поштарином: Врач Погађач, Дневни Лист, Мале Новине, Одјек, Застава, Српски Вјесник; половину претплате издавано је »Србобрану« и целе претплате: »Босанској Вили«, »Бранкову Колу«, »Зори«, »Новој Искри« и »Делу«.

Број књига у друштвеној књижници повећан је са 24 дела.

Г. М. Ристић, учитељ из Ниша, претплатио је »Вилу« и у тој години, као и у ранијим годинама, на IV. коло Српске Књижевне Задруге.

Г. Др. Б. Марковић, подарио је своју докторску тезу: Das serbische Schwurgericht. — Г. Н. Петровић, поклонио је: La question de l' eglise serbe, од архимандрита Н. Дучића.

Г. А. Матош, поклонио је своје дело »Иверје«; »Човек и његово здравље«, од Сенкијевића; »Сјени љубави«, од Лесковара; »Змај од Босне«, од Ј. Томића; »Зелено бусење«, од Муласдића; »Низ родно Приморје«, од Марка Цара. — Г. Др. С. Гутовић, даровао је своју докторску тезу »Bronchopnenmonie etc.«. — Министарство финансија даровало је »Статистика спољне трговине«, у 3 свеске, (за 1896, 1897. и 1898. г.). — Г. И. Иванић поклонио је своје дело »Буњевци и Шокци«. — Г. С. Максимовић подарио је своје дело »Збирка начелних одлука Кас Суда. — Г. М. Стојиљковић поклонио је »La dame aux camelias« и »Le sapin de Türmenwald«.

Број редовних чланова мењао се у прошлој години од 12 до 17.

Друштво је имало у прошлој години односа са тринајест српских и страначких ђачких друштава.

Племенити добротвор »Виле« г. Густав Хенеберг, срп. генерал. конзул у Цириху и почасни председник »Виле«, подарио је и ове године прилог од 100 динара.

Приходе друштвене чине улози утемељача и редовних чланова, добровољни прилози и ванредни приходи.

За 1899. год. приход је изнео 518·84 дин, расход 413 40; чисти приход је био 105 44 дин., што је унето у приход за 1900. г.

На првом годишњем и свечаном састанку »Виле«, одржаном о св. Сави ове године, у славу архимандрита Н. Дучића, књижевника, изабрани су: Г. Јован Дучић за председника и г. Петар Контић за тајника.

Управа срп. друштва »Виле« изјављује, у име свију чланова, топлу захвалност своме почасном председнику г. Хенебергу, сл. уредништвима поменутих листова и поштованим дародавцима

У Женеви, фебруара 1900 год.

Тајник: **Д. Т. Владисављевић.** Председник: **Милоје Стојиљковић.**

Вести из места и са стране.

Брани свога госу. „Српски Сион“ каже, да су рођен дан патријарха Бранковића „хтели“ грађани карловачки, црквена општина, све корпорације и просветни заводи свечано да прославе, али да је „Његова Светост благоизволела чувши за то, све то отклонити“. Лепо! Само не знамо, како се то догодило, да је баш за тај дан, а не за који други, био сазван Саборски Одбор. Зар је то случајно било? Та Саборски Одбор сазива главом патријарх! И зар није могао и то „Његова Светост отклонити“? Но зато је примио Бранковић честитку свога Саборског Одбора, под предвођењем владике Мирона, а бачки владика Митрофан му је такође лично честитао. Зар се ни у Новом Саду није могло знати, да не ће бити честитања? Међер се сад „С. С.“ труди, да прикрије, како је јадно испало ово „славље“. — Ако се по вечерњу светац познаје, онда се може знати, како би испала прослава, без командованих општина, корпорација, друштава. Да је „С. С.“ ћутао, уштедио би ову бруку свом госи.

Мартовска зима. Ових дана је код нас поново време захладнило. То је отуда, што је на западу, у Бечу и околини му такво време било у прошли петак и суботу, какво бива обично усред зиме. Двадесет и четири сахата је падао снег без престанка и у петак у јутру беше тако дебео по улицама Беча, да је престао сваки саобраћај. Старци говоре да се не сећају, да је икад било такве мећаве. У осталом изгледа, да је мећава овладала не великом земљишту. Тако јављају из Флорисдорфа и још из многих других вароши, да је и тамо у петак непрестано вејао снег. Из Беча јављају, да је тамо било и несреће због снега. Тако је у једној гостионици провалио се у засебној соби стаклени свод, те су се изранили о стакло два војничка часника. Па и из више крајева Угарске јављају о јаким мећавама. Н. пр. у Шопрону тако је вејао снег, да на улици не беше живе душе у петак. Железнички саобраћај Јер-Шопрон-Пожун са свим је престао због снега. А у Великој Кањижи су возови заглавили се у сметовима. У Папи такође веје снег, а хладно је као у сред зиме.

Хришћанство и ратови. Ових дана је лутерански свештеник у Кикинди. Игњат Јесенски у лутеранској црквеној скупштини говорио о ширењу верских секти, па је том приликом нагласио потребу, да црквене опћине пропагирају светски мир. Међу осталим поменути свештеник добро рече: Хришћанство је напустило најсветија начела, кад мирно трпи, да се изиграва шеста заповед божја: Не уби! Пророк Исаија је изнео слику будућим апостолима мира овим речма: „Сањаш о великој милости божјој и дому његову, где ће да се у миру искупе народи, од својих мачева сковаће раонике, а од корица ножеве за виноград, народ не ће дизати оружје на народ и не ће више бити рата.“ Хришћанство је заборавило на овај идеал. Рђав нам пример дају Енглези, за које се мислило, да су најрелигијознији народ. То нас хоће да поколеба у вери, па ћемо да се питамо, може ли хришћанство изгубљено у формализму, да руководи народе у моралу? Или је истина божја заповед, или је истина, да јачи убија слабијег. Ако сурова сила има право, онда збацимо са себе маску хришћанства, ако пак не ма, онда храбро наглашавајмо божју заповед. То ће нам умирити савест и учврстити колебљиве. Трошити милијоне на неговање вере и морала, а сто пута толико чинити против вере и морала — то је века овог највећа лаж. То не може трпети прави хришћанин и осетљив човек. Потребно је, да хришћанство позове на рад праве проповеднике мира. Љубав и мржња, хумано пожртвовање и нечовечно пустошење — две су сабље у једним корицама. Оружје и ратови, та страшила, копају раку европском привредном и моралном животу. Има ли снаге хришћанство, да заштити љубав, правду и мир? Има ли још животне способности или ће да резигнира на васпитном реду свом, па уступи вођство другим духовима и другим тежњама? Секте, анархија, социјализам — све су то знаци, који нас опомињу. Данашње формално хришћанство изгубиће под ногама својима земљиште, изгубиће поверење народа. Милијуни напуштених вапију за другим месијом. Поља нам упарложена. На пољу привреде, друштвености, религијозности и моралности. други долазе да обрађују занемарено поље људских интереса, Стога радимо, јер положај је такав, да не трпи одлагања“. Овај говор поздравила је црквн. скупштина бурно а на предлог Антала Немета, великог судије одлучено је, да се пропагира у корист мира а у оквиру црквена живота.

Како Бури туку енглеске официре. Енглески листови доносе листу о губицима енглеским до 24. марта п. н. По себи се разуме, да је ова листа нетачна и да су енглески губици далеко већи. У тој листи се такођер не спомињу они војници, који леже у болницама јужно-афричким и који по ранијим подацима енглеским броје на 15.462, а са умрлим 16.884. По тој листи дакле број погинулих износи 245 официра и 2346 момака, рањених 596 официра и 3375 момака. У болести су умрли 122 официра и 1103 момка. Са тешко рањеним војницима губици енглески износе и преко 20.000. Но, што је најзанимљивије, од почетка рата Енглези су изгубили 1093 официра, у које нису урачунати тешко болесни. Погинуло је 245 официра, од болести умрло је 122, рањено 594, а заробљено 150. И онда доиста није чудо, што је енглеска влада расписала стечај за официре. Само што ће се многи предомислити, кад види, како гину енглески официри, те ће остати код куће.

Освета глувонемог мужа. У Диошјене живео је тихо и мирно осам година неки Јосиф Тот, радник. Имао је жену и троје мале деце. Тот је вредно радио и доносио кући своју зараду, те целу давао својој жени. Али га жена ипак изгуби из воље, јер беше глувонем. Стога је хтела, да га се опрости. И на то јој се даде и прилика. Неки странац, по имену Бела Чари, понуди је, да пође с њим. Жена се спреми, док јој је муж био на раду, те са своје троје деце и заводником оде у Вац и тамо се настани. Кад Јосиф дође кући, види собу празну. Несрећника обузе необуздан гнев. Суседима, како је умео, објасни, да се неће вратити кући, док не нађе и закоље неверну жену и њеног заводника. Месецима је ишао од села до села, док их једва једном нађе у Вацу. Жена не беше код куће, али ту беше Чери. Ужасним криком обори се на рушиоца своје среће и једним убодом убије га. За тим побегне. Мисли се, да је скочио у Дунав, јер не могу нигде да га нађу.

Хоће да ослепи. За белгијског краља Леополда веле, да пати од очију тако, да ће да ослепи.

Смрт једног ратног извештача. Из Лондона јављају, да је умро Архиболд Форба, гласовити ратни извештач. Не јавља се у брзојаву, где је умро овај храбри борац на перу. Мисли се, да је умро тамо где год у Транзвалу, где највише грувају топови, јер само би то било достојно његове славне прошлости. Беше најславнији ратни извештач а уједно најбољи енглески новинар. Писао је ратне извештаје за „Daili News“, које су читали по целом свету. Говоре за њега, да је био прави авторитет у стварима војним и ако беше цивил. Један описивач његова живота рече, да је увек био тамо, где треба. По 48 сахата је седео у седлу, кроз најжешћу битку умео се пробити, а да га и не огребу, за тим би на дрвеној таблици, што му је висила о седлу, написао најлепши чланак посред рике топова и гроктања пушака. После тога замори по десет, каткад и по петнаест коња, док донесе писмо до прве поште. Једном је прејахао сто миља, а шест стотина миља прешао лађом, док је дошао да преда један важан извештај за своје новине. Па није још ни видео наштампан свој чланак а већ је похитао натраг на бојиште. Беше необично снажан телесно, а у својој врсти беше у раду за чудо издржљив и телесно и душевно. Са својих женијалних

чланака постао је прави легендарни јунак у Енглеској, тако, да данас сваку извештачену иоле занимљивију пустоловину везују с његовим именом. Био је у 15—20 ратова већ и увек је изишао здрав читав из битака. Колеге његове су мислиле, да га кугла не бије. Као уводу ухватили су га небројено пута, али се он увек знао извући било новцем било преваром. Рођен је 1836. у шкотском грофовству Епгин. 1870. већ је био ратни извештач „Daily News-а“ у немачком табору. 1874. писао је такође Daily New-су извештаје о глади из Источне Индије, затим је писао сензационе чланке о рату Карлиста у 1875—76., о путовању великог принца кроз Индију. Из Индије је отишао на српско ратно бојиште, а после тога на годину дана писао је ратне извештаје о руско-турском рату. 1878. изаслала га је редакција „Daily News-а“ у Кипар, а 1879. у Зулукаферску. Последње путовање му беше у Транзвал.

Против сушице. У једном свом поднеску на варошки магистрат, а у ствари ширења суве болести по Будимпешти, тврди др. Адолф Шерман, да у Будимпешти умире просечно од сушице годишње 2375 душа. Године 1899. беше то још жалоснije. Од 13.617 смртних случајева, пада на саму сушицу 2529, а на све друге инфекцијоне болести 1006. Прошле године је на конгресу у Берлину, кад се саветовало о спречавању ширења сушице, констатовало се, да Будинпешта стоји на четвртом месту што се тиче моралне статистике туберкулозе. Само Москва, Петроград и Беч су напреднији у том од Будимпеште. Главни физик Шерман предлаже, да се прогласи обвезним дезинфицирање при случајевима смрти од сушице, санаторијама, болницама, хотелима, једном речи у свима јавним локалима. У приватним становима да се уведе факултативно дезинфицирање, али да се да право физицима општинским, да могу дезинфисковати и приватне станове. У извештају се вели, да су ове мере уведене већ свугде у иноземству, а указује се на Немачку, где је увођењем поменутог дезинфицирања показало се, да је број смртних случајева у Немачкој у последњим годинама знатно све мањи и мањи.

Трговина.

НОВИ САД, 18. (30.) марта 1900. Пшеница прве каквоће фор. 7·——20 н. Пшеница средња ф. 7 до — н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н Наполица ф. 6·— до — Јечам нови ф. 5·30—50 Зоб ф. 5·—— ф. Кукуруз у зрну нови фор. 5·10— стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пађена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	34—35 нов.	
„ средњи	32—33 нов.	живе
„ лаки	30—31 нов.	мере

Све од 1 килограма.

Теоци	24—26 нов.	по клгр
Јагњци	5—12 фор	по пару.
Овци	——— фор.	по пару.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 20. марта.

Преторија. Кригер је објавио да је генерал Бота генерални заповедник транзвалске војске.

Кронштат. Генерал Шмитс заплео је Буре у борбу код Мафскопа и држао их је 6 сати у шаху.

Симонстаун. Због болести одложено је одашиљање бурских заробљеника на острво свете Јелене.

Капштат. Продирање Робертсово отпочеће по свој прилици идуће недеље.

Капштат. Војно заповедништво прогласило је оранжке жељезнице за државне војне жељезнице.

Будимпешта. (Саборски извештај.) Министар финансије поднео је законски предлог о укидању штемпларине на календаре и огласе почевши од 30. јунија п. н. За тим је отпочела расправа о апропријацији.

Бушманскоп. Кавалерија, два батаљона инфантерије и коњичка инфантерија која је била у гарнизону Табанша од јаке топовске ватре бурске морала се се повући у дубоко корито, где је била бурска војска сакривена. Цела војска заробљена је заједно са 6 топова. Дивизија генерала Колдилеса отишла је онамо, и отпочела топовску пољбу, са коју бури одговарају.

ИСКАЗ

о приловима за зидање православне цркве у Сантову.

(Наставак.)

Скупљено у Дарувару. По 2 фор.: Коста Јовановић, Стеван Супајковић и Игњат Скорупан. По 1 фор.: Томо Марић, Јаша Вечеринац, Ђока Протић, Паја Поповић, А. Г., Сава Секулић, Лазар Ковачевић, Теодосије Марковић парох. По 50 нов.: Стево Росић, М. П., Милан Паравина, Светозар Драгичевић, Марко Мрђановић. По 30 нов.: Никола Марковић. По 25 нов.: Томо Сучевић. По 20 нов.: Миле Ковачевић, Танасије Милосављевић, Стеван Миљковић, Јосиф Браун и Лазо Ђермановић. По 50 нов.: Миле Миљковнћ из Горњег Дарувара и Јово Дабић. По 30 нов.: Миле Граовац По 1 фор.: Ристо Бјелајац из Батињана. По 20 нов.: Петар Бјелајац, Риста Стојковић, Станко Вујковић, Станко Бјелајац, Раде Видовић, Митар Бјелајац. По 15 нов.: Стеван Зеба. По 10 нов.: Гајо Вујковић, Андрија Марушић, Благоје Сотоница, Танасије Зимоња, Алекса Целајлија, Јосиф Дујановић, Митар Целајлија, Басо Бјелајац, Пане Целајлија и Стеван Дакић. По 5 нов.: Сава Босанац. Свега: 22 фор. 75 нов.

Срп. прав. црквена општина у Падеју 10 фор. Д Бешлић учитељ од дилетантске представе у Падеју 10 фор.

Скупио Новак Машић у Сомбору. По 20 фор.: Јован Мијић. По 10 фор.: Сима и Самко Мијић. По 5 фор.: Нова Машић и Обрад Мијић. По 2 фор.: Ђура Бу алов. Свега: 52 фор.

Скупио Аркадије Вуковић учитељ у Молу. По 1 фор.: Аркадије Вуковић, Марија Сич, Кристина Радонић и Дамјан Матић. По 50 нов.: Ђурица Ђорић, Раша Шевић, Милан Радивојчев, Миша Шевић, Сима Каракашевић, Пера Настасић, Јова Недељковић. По 20 нов.: Јова Марковић. Свега: 7 ф. 70 н.

Скупљено у Рићици. Срп. прав. црквена општина 20 фор. Стеван Влајковић учитељ 3 фор. По 2 фор: Мирко Влајковић и Кузман П. Јанковић парох. По 1 фор.: Јован В. Пујин, Марко Михајловић, Исак Сомборац, Исак Ивков и Сима Влајков. Свега 32 ф.

Скупљено у Кумани. Срп. прав. црквена општина 25 фор. Стеван Секулић 2 фор. По 1 фор.: Петар Предраговић парох, Стеван А. Мирковић парох и Тоша Станчић. По 50 нов.: Младен Станчић, Светозар М. Бојић, Миланко Секулић, Душан Милетић, Иса Татић, Вељко Максић, Милош Дорословац. По 25 нов.: Аца Ковачев, Милан Мирков, Рада Милосављев. По 20 нов.: Ранко Цукућан и Рада Станчић. Иса Татић скупио 2 фор. 45 нов. Свега: 37 фор. 10 нов.

Срп. правосл. црквена општина у Јасенови (темишварска жупанија) 10 фор.

Срп. прав. црквена општина у Нов. Селу (Банат) преко уредништва „Браника“ 25 фор.

Скупљено у Горњем Ковиљу. По 20 фор.: Срп. прав. црквена општина и прва Ковиљска Штедионица. У црквеном тасу о Ускрсу 1899. год. скупљено 14 фор. 20 нов. Аксентије Мародић академ сликар из Доњег Ковиља 10 фор. Паја Урошевић 5 фор. По 2 фор.: Светозар Д. Гавриловић парох, Живко Бајаветов бележник, Коста Веселиновић поштар, Мита Спирта трговац из Доњег Ковиља, Тоша Нешин, Глиша Савин тутор. По 1 фор.: Душан Димић учитељ, Кузман Стефановић, Стева С. Гавриловић, Живан Каћански, Паја Чакић, Паја Милић, Милан Ћосић, Милан Живанов кнез, Коста Лучић Доњи Ковиљ, Милош Маринков, Коста Петровић, Тоша Ранковић, Стеван Марцикић, Ћира Марцикић, Живан Нешин, Рада Попов, Јефта Попов-Вајвер. По 50 нов.: Велизар Арсенијевић трговац, Милутин Радека, Стеван Михајловић, Аћим Верначки. По 30 нов.: Васо Станојев. По 20 нов: Лазар Милић и Милан Бежин. По 10 нов.: Новак Субић, Мита Каћански, Глиша Илин, Паја Маринков, Лазар Мишков и Петар Живанов. Свега: 101 фор. 50 нов.

ОГЛАСИ.

56. бр.
1900.

Стечај.

Услед отписа високог кр. домобранског министарства бр. $\frac{18910}{XIV.}$ 1900. из добротворне војничке и грађанске закладе Јована и Терезије Остоић на получење једног стипендиског места почетком идуће 1900/1. школске године у војничкој академији Бечког Новог Места, у Бечкој техничкој академији (Bécsújhelyi Terezia téle vagy bécsi műszaki) или у Речкој мрнарској академији (Fiumei batitengerészeti), овим се разписује стечај.

Просители дужни су у молбеници означити, а од наведени академија, у коју мисле ступити за редовног слушаоца, и да ли још коју стипендију уживају.

Од стране дотичне власти истављеном сведоџбом имају засведочити да ли су им родитељи грађани Аустро-Угарске монархије.

Сведоџбу сталног пребивања и којој општини припадају (községi illetőség).

Правилом прописане године и то за оне, који мисле у I. разред војничке академије ступити, да су 17 година навршили а 20 нису прешли; а који мисле у I разред речке мрнарске академије ступити, да су 14 година навршили а 16 нису прешли; своје године дужни су засведочити са крштеним писмом, и са породичним изказом, у коме и број чланова породице треба да је означен.

Стање здравља и развитак телесни засведочити се има сведоџбом истављеном од ц. и кр. активног војничког или домобранског лечника, у којој сведоџби има се и то доказати, да ли су накаламљене богиње, да ли је вид добар а висина тела и ширина прсију са бројевима треба тачно да је означена.

Који желе ступити у I. разред војничке академије дужни су прикључити сведоџбу, да су свршили више реалне или гимназиалне школе, или да ове године свршавају, у ком случају и од прошле године сведоџбу треба прикључити, а који пак желе у I. разред речке мрнарске академије ступити, дужни су засведочити, да су доњне разреде реалке или гимназије свршили. Родитељи или старатељи дужни су себе обвезати, да ће годишње у име школарине 28 круна, а у име осталих школских потреба 12 круна почетком школске године плаћати, тако исто и да ће путни трошак они сносити.

Просители морају пријемни испит положити и од успеха испита зависиће, да ли се примају за питомца.

У смислу основног писма војничке закладе, стипендију ову, која годишње 1600 круна износи, поред прописаних захтева могу искати и получити само Срби православне вероисповести, а првенство имају у првоме реду суботички сродници са завештатељима, у другом реду сродници ван Суботице, у трећем реду Суботички синови а напослетку Срби православне вероисповести ма из ког краја Аустро-Угарске монархије.

Сродство са завештатељима треба се правоваљаном сведоџбом засведочити.

Који желе ово стипендиско место получити, нека своје добро снабдевене молбенице најдуже до 15. (28.) априла текуће 1900. године суботичкој српској православној црквеној општини послати не пропусте.

Из седнице српско-православног црквеног одбора.

Суботица, 9. (22.) марта 1900

Стеван Манојловић
управитељ добротворне Остоићеве закладе.

СТЕЧАЈ.

По закључку главне скупштине Ст. Стапарске српске задруге као дружине за узајамно помагање и штедњу, овим се стечај расписује на место књиговође речене задруге.

Годишња је плата **1000 круна**, што ће се месечно у напред примати.

Од истог књиговође тражи се сходна квалификација, коју сваки има до „Воскресенија“ т. г. управи речене задруге да поднесе.

Осим тога тражи се кауција од 1000 круна, што ће бити у готовом новцу или у папирима од вредности, што ће се у друштвену благајну сместити.

Изабрани књиговођа дужан је своје место 1. маја заузети.

У Ст. Стапару, 19. марта 1900.

117 1—1 **Управа.**

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ГАВРЕ Ј. ПОЛИТА
У НОВОМ САДУ
потребује једног шегрта. 116 1—3

ПОМОДНА И МАНУФАКТУРНА
ТРГОВИНА
ДУШАНА С. ЈОВАНОВИЋА И ДР.
У МИТРОВИЦИ
потребује једног старијег помоћника.
Ступити може одма. 119 1—1

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.